

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

ID 492

Шифр, назва спеціальності та освітній рівень	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок (бакалавр)	Назва освітньої програми	Фінанси, банківська справа та страхування (2024)
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова викладання	Українська
Факультет	Факультет економіки та менеджменту (ФЕМ)	Кафедра	Каф. економічної кібернетики (БЕ)

Викладач/викладачі

Дмитрів Дмитро Володимирович, канд. техн. наук, доцент, завідувач кафедри економічної кібернетики, [профіль на порталі "Науковці ТНТУ"](#)

Загальна інформація про дисципліну

Мета курсу	Мета вивчення навчальної дисципліни “Економіки підприємства” є набуття студентами знань та навиків з теорії та практики господарювання і управління використанням ресурсів підприємствами; економічного аналізу наслідків взаємодії усіх видів ресурсів; оцінки економічної ефективності діяльності підприємств; практичних навичок прийняття обґрунтованих господарсько-управлінських рішень в умовах сучасної ринкової економіки.
Формат курсу	Змішаний – курс, що передбачає проведення лекцій, практичних робіт, консультацій для кращого розуміння викладеного матеріалу і має супровід в електронному навчальному курсі системи A-Tutor, має структуру, контент, завдання і систему оцінювання.
Компетентності ОП	ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. СК1. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища. СК3. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб’єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). СК5. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку. СК7. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.
Програмні результати навчання з ОП	ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв’язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем. ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб’єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування. ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб’єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування. ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію. ПР 10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем. ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

	ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
Обсяг курсу	Очна (денна) форма здобуття освіти: Кількість кредитів ECTS — 4.0; лекції — 32 год.; практичні заняття — 16 год.; самостійна робота — 72 год.; Заочна форма здобуття освіти: Кількість кредитів ECTS — 4; лекції — 8 год.; практичні заняття — 4 год.; самостійна робота — 108 год.;
Ознаки курсу	Рік навчання — 2; семестр — 3; Обов’язкова (для здобувачів інших ОП може бути вибірковою) дисципліна; кількість модулів — 2;
Форма контролю	Поточний контроль: Перевірка засвоєння вивченого матеріалу шляхом опитування, модульного тестування, розв’язування задач Підсумковий контроль: екзамен
Компетентності та дисципліни, що є передумовою для вивчення	Економічна теорія, Макро- та мікроекономіка.
Матеріально-технічне та/або інформаційне забезпечення	Технічні засоби для демонстрування результатів навчання (комп’ютери, проектор). Пакет програмних продуктів Microsoft Office

СТРУКТУРА КУРСУ

Лекційний курс	Годин	
	ОФЗО	ЗФЗО
Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання 1. Поняття підприємства та його місце в системі ринкових відносин. 2. Економіко-правові основи функціонування підприємств та нормативи, що регулюють їх діяльність. 3. Виробнича та загальна структури підприємств	2	0,5
Тема 2. Підприємницька діяльність суб'єктів господарювання 1. Характеристика ринкового середовища функціонування підприємств. 2. Функції, принципи здійснення, форми, типи й моделі підприємницької діяльності. 3. Формування підприємницького середовища та активізація підприємницької діяльності.	2	0,5
Тема 3. Структура та управління підприємством 1. Виробнича структура підприємства, її види і характеристика. 2. Суть управлінської діяльності. 3. Функції управління підприємствами та організаціями. 4. Основні принципи та методи управління підприємствами. 5. Типи організаційних структур управління.	2	0,5
Тема 4. Прогнозування, планування та регулювання діяльності підприємств 1. Мета, принципи й методи прогнозування. 2. Види, принципи і методи планування. 3. Сутність та основні етапи стратегічного планування. 4. Бізнес-планування: сутність, призначення, структура. 5. Тактичне й оперативне планування.	2	0,5
Тема 5. Організація виробництва: принципи, типи, методи і форми 1. Поняття і основні елементи виробничого процесу. 2. Принципи організації виробничого процесу. 3. Організаційні типи виробництва. 4. Характеристика робочих місць. 5. Методи організації виробництва.	2	0,5

Тема 6. Виробнича програма та виробнича потужність підприємства

1. Виробнича програма підприємства: зміст, завдання, етапи розробки		
2. Показники виробничої програми та її обґрунтування	2	0,5
3. Виробничі потужності підприємств: характеристика та види		
4. Методи визначення виробничої потужності на підприємствах		

Тема 7. Основні фонди та нематеріальні активи підприємства

1. Характеристика та склад виробничих фондів.		
2. Поняття, класифікація і структура основних фондів.		
3. Оцінка основних фондів.	2	0,5
4. Спрацювання (зношування) основних фондів. Види зношування.		
5. Амортизація основних фондів. Норми амортизації.		
6. Нематеріальні ресурси та активи підприємств.		
7. Показники використання основних фондів.		

Тема 8. Оборотні активи підприємства

1. Сутнісна характеристика оборотних коштів (активів) підприємств.		
2. Оборотні фонди їх матеріальний склад, структура та економічне призначення.	2	0,5
3. Фонди обігу їх склад та характеристика.		
4. Нормування та джерела утворення оборотних коштів.		
5. Показники ефективності використання		

Тема 9. Персонал підприємства

1. Поняття, класифікація та структура персоналу.		
2. Визначення чисельності працівників окремих категорій.	2	0,5
3. Нормування праці на підприємстві.		
4. Поняття й основні елементи системи управління персоналом підприємства.		

Тема 10. Продуктивність, мотивація та оплата праці на підприємстві

1. Продуктивність праці.		
2. Основна і додаткова заробітні плати.		
3. Елементи тарифної системи.	2	0,5
4. Форми оплати праці.		
5. Склад загального фонду оплати праці.		
6. Доплати та надбавки до заробітної плати.		

Тема 11. Поточні витрати та ціни на продукцію

1. Поняття витрат підприємства.		
2. Собівартість продукції: поняття, види, характеристика.		

Теми занять, короткий
зміст

3. Зміст та методика обчислення кошторису виробництва.	2	0,5
4. Об'єкти калькулювання й калькуляційні одиниці. Обчислення основних статей калькуляції.		
5. Поняття, роль, функції і види цін. Методи ціноутворення.		

Тема 12. Якість і конкурентоспроможність продукції

1. Характеристика продукції. Функції, принципи і концепція маркетингової діяльності підприємства		
2. Поняття якості продукції, необхідність та значення її підвищення	2	0,5
3. Показники якості та їх класифікація		
4. Конкурентоспроможність продукції, чинники її забезпечення		
5. Економічна ефективність якості та конкурентоспроможності продукції		
6. Стандартизація і сертифікація продукції		

Тема 13. Інноваційні процеси

1. Поняття, характеристика та види інноваційних процесів		
2. Визначення НТП та НТР. Напрями НТП. Ознаки НТР на сучасному рівні.	2	0,5
3. Організаційний прогрес.		
4. Визначення ефективності технічних та організаційних нововведень.		

Тема 14. Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства

1.Зміст і форми фінансової діяльності підприємства		
2. Дохід та прибуток: їх сутність та розподіл. Види прибутку		
3 Загальна характеристика рентабельності та її обчислення.	2	0,5
4. Суть ефективності виробництва та її види.		
5. Методика оцінки та показники ефективності діяльності підприємства.		
6. Показники оцінки фінансово-економічного стану підприємства		

Тема 15. Інвестиції: формування, використання, ефективність

1. Сутність, склад і структура інвестицій.		
2. Структура капітальних вкладень.	2	0,5
3. Виробничі інвестиції: обсяг, оцінка ефективності		
4. Чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень.		
5. Обґрунтування інвестиційних проектів		

Тема 16. Економічна безпека, трансформація, реструктуризація та антикризова діяльність

1. Характеристика економічної безпеки підприємства.		
2. Класифікація видів економічної безпеки.		
3. Способи здійснення оцінки економічної безпеки підприємства.	2	0,5
4. Основні ознаки достатнього рівня економічної безпеки підприємства.		

5. Характеристика процесу реструктуризації та її види. Етапи реструктуризації
6. Банкрутство та ліквідація збанкрутілих підприємств

РАЗОМ: 32 8

Практичні заняття (теми)	Годин	
	<u>ОФЗО</u>	<u>ЗФЗО</u>
Тема 1 Підприємство як суб'єкт господарювання.	1	0,25
Тема 2 Підприємницька діяльність суб'єктів господарювання	1	0,25
Тема 3 Структура та управління підприємством.	1	0,25
Тема 4 Прогнозування, планування та регулювання діяльності підприємств	1	0,25
Тема 5 Організація виробництва: принципи, типи, методи і форми.	1	0,25
Тема 6 Виробнича програма та виробнича потужність підприємства	1	0,25
Тема 7 Основні фонди та нематеріальні активи підприємства.	1	0,25
Тема 8 Оборотні активи підприємства.	1	0,25
Тема 9 Персонал підприємства.	1	0,25
Тема 10 Продуктивність, мотивація та оплата праці на підприємстві	1	0,25
Тема 11 Поточні витрати та ціни на продукцію.	1	0,25
Тема 12 Якість і конкурентоспроможність продукції	1	0,25
Тема 13 Інноваційні процеси.	1	0,25
Тема 14 Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства	1	0,25
Тема 15 Інвестиції: формування, використання, ефективність.	1	0,25
Тема 16 Економічна безпека, трансформація, реструктуризація та антикризова діяльність	1	0,25
РАЗОМ:	16	4

ІНШІ ВИДИ РОБІТ

Теми, короткий зміст

- 1) Підготовка до практичних занять та опрацювання лекційного матеріалу: 24 години
- 2) Питання, які виносяться на самостійне опрацювання: 32 години
- 1.Види підприємств, їх характеристика
- 2.Порядок створення та реєстрації підприємств
- 3.Аналіз розвитку видів економічної діяльності підприємств
- 4.Напрями вдосконалення управління.
- 5.Методи прогнозування діяльності підприємства
- 6.Сутність і значення застосування різних форм організації виробництва.
- 7.Виробничий цикл і його структура. Методи розрахунку виробничого циклу.
- 8.Джерела формування виробничої програми підприємства
- 9.Чинники впливу на величину виробничої потужності підприємства
- 10.Шляхи покращення використання виробничої потужності підприємства
- 11.Сутність капіталу, його класифікація
- 12.Шляхи покращення використання основних фондів та нематеріальних активів підприємства
- 13.Шляхи покращення використання оборотних коштів
- 14.Проблеми підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства
- 15.Форми й ефективність підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації персоналу.
- 16.Мотивація персоналу
- 17.Джерела, чинники і шляхи зниження собівартості продукції
- 18.Переваги і недоліки індексного методу обчислення зниження собівартості в порівнянні з по факторним.
- 19.Формування гуртових цін на продукцію
- 20.Управління якістю продукції
- 21.Методика оцінки конкурентоспроможності продукції
- 22.Шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції
- 23.Методи оцінки якості продукції
- 24.Джерела фінансування інноваційної діяльності
- 25.Інноваційний лізинг
- 26.Розрахунок комерційного ефекту у виробників технічних новинок
- 27.Основні функції прибутку
- 28.Резерви підвищення ефективності виробництва
- 29.Чинники зростання ефективності виробництва.
- 30.Чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень.
- 31.Реінжиніринг в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства

32.Бенчмаркінг як інструмент поліпшення практики ведення бізнесу

3) Підготовка до проведення контрольних заходів (здача змістових модулів, екзамену): 16 годин

Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основна:

1. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с
2. Економіка підприємства / Л.Л. Лазебник, В.В. Гурочкіна, Л.В. Слюсарева та ін. ; за заг. ред. Л.Л. Лазебник. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. – 426 с.
3. Економіка підприємства: підручник : у 3 ч. Ч. 1 / А. А. Мазаракі, Г. В. Блакита, Г. В. Ситник та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. – 432 с.
4. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. Ч. 2 / А. А. Мазаракі, Г. В. Блакита, Г. В. Ситник та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. – 472 с.
5. Економіка підприємства: підручник (стереотипне видання)/ За заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника . – 2023. – 874 с.
6. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андреева, Л.О. Болтянська .- Мелітополь: Люкс, 2020. – 272 с.
7. Романченко Н.В., Кожемякіна Т.В., Пічик К.В. Економіка підприємства: навч. посібник. Київ: НаУКМА, 2018. 304 с.

Допоміжна:

1. Дмитрієв І.А., Шевченко І.Ю. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків: ХНАДУ, 2018. 292 с.
2. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
3. Юрченко Н.Б., Кравчук Р.С., Запихляк І.Б., Василик І.І. Економіка підприємства: навч. посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. 377с.

Інформаційні ресурси

1. ЕНК «Економіка підприємства» - ID 492
2. <http://portal.rada.gov.ua/> - офіційний сайт Верховної Ради України.
3. <http://www.minfin.gov.ua/> - офіційний сайт Міністерства фінансів України.
4. <http://www.bank.gov.ua/> - офіційний сайт Національного Банку України.
5. <http://ukrstat.gov.ua/> - офіційний сайт Державного комітету статистики України.
6. <http://ua-ekonomist.com/> - український журнал Економіст.
7. <http://www.imf.org/> - офіційний сайт Міжнародного валютного фонду.
8. <https://www.nssmc.gov.ua/> - офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку:
9. <http://www.nbuv.gov.ua/> - офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

Політики курсу

Політика контролю	Використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; тестування; виконання індивідуальних завдань та презентацій; оцінювання результатів виконаних самостійних робіт; бесіди та обговорення проблемних питань; дискусії; індивідуальні консультації; екзамен. Можливий ректорський контроль.
Політика щодо консультування	Консультації при вивченні дисципліни проводяться згідно затвердженого на кафедрі БЕ. Консультування передбачено як очно ,так і з використанням ресурсів електронного навчального курсу у середовищі електронного навчання університету.
Політика щодо перескладання	Студент має право на повторне складання модульного контролю з метою підвищення рейтингу протягом тижня після складання модульного контролю за графіком. Перескладання екзамену відбувається в терміни, визначені графіком освітнього процесу. Здобувач ВО має право на зарахування результатів навчання здобутих у неформальній чи інформальній освіті.
Політика щодо академічної доброчесності	При складанні усіх видів контролю у середовищі електронного навчання завжди активується система розпізнавання особи, що складає контроль. Усі практичні роботи у ЕНК перевіряються вбудованою системою Антиплагіат. При складанні усіх форм контролю забороняється списування, у тому числі з використанням сучасних інформаційних технологій.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов’язковим компонентом освітнього процесу. За наявності поважних причин (наприклад, хвороба, особливі потреби, відрядження, сімейні обставини, участь у програмах академічної мобільності тощо) навчання може здійснюватися за індивідуальним графіком, погодженим з деканом факультету.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти за курс

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль		Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота			Теоретичний курс	Практичне завдання	100
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота				
20	20		15	20		10	15	
№ лекції	Види робіт	К-ть балів	№ лекції	Види робіт	К-ть балів			
Тема 1-2	Практичне заняття №1	5	Тема 9-10	Практичне заняття №9	5			
Тема 3-4	Практичне заняття №2	5	Тема 11-12	Практичне заняття №10	5			
Тема 5-6	Практичне заняття №3	5	Тема 13-14	Практичне заняття №11	5			
Тема 7-8	Практичне заняття №4	5	Тема 15-16	Практичне заняття №12	5			

Розподіл оцінок

Сума балів за навчальну діяльність	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою, екзамен
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
75-81	C	Добре
67-74	D	Задовільно
60-66	E	Задовільно
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Затверджено рішенням кафедри БЕ, протокол №1 від «27» серпня 2024 року.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми канд. екон. наук, доцент кафедри ЕФ

Андрій КРУПКА